

**FOLKETINGETS
OMBUDSMAND**

FOB 2025-14

Berostillelse af våbensager

Resumé

14. oktober 2025

Ombudsmanden foretog af egen drift en undersøgelse af politiets beslutning om at sætte et antal våbensager i bero, herunder den tidsmæssige udstrækning af berostillelsen.

Forvaltningsret

115.2

Våbenbekendtgørelsens § 48 fastsætter et vandelskrav, der skal opfyldes som betingelse for at opnå våbentilladelse mv. Sagerne blev stillet i bero i næsten tre år på en afklaring af, hvorvidt der skulle anvendes oplysninger fra Politiets Efterforskningsstøttedatabase (PED) i vandelsvurderingen, og hvordan oplysningerne skulle indgå uden at kompromittere de beskyttelseshensyn, der gælder for oplysninger i PED.

29.5

Det kunne ikke give ombudsmanden anledning til bemærkninger, at myndighederne satte behandlingen af våbensagerne i bero i en periode for at vurdere spørgsmålet om inddragelse af eventuelle relevante oplysninger fra PED i vandelsvurderingen. Afklaringen af spørgsmålet skulle dog fremmes mest muligt, og herefter skulle der inden for rimelig tid træffes afgørelse i de enkelte sager.

Det var ombudsmandens opfattelse, at en berostillelse i næsten tre år måtte anses for kritisabel. Den tidsmæssige udstrækning af berostillelsen skyldtes først og fremmest, at Rigspolitiet ikke havde prioriteret arbejdet med afklaring af sagernes behandling tilstrækkeligt.

(Sag nr. 24/06036)

I det følgende gengives ombudsmandens udtalelse om sagen:

Ombudsmandens udtalelse

1. Indledning

Ved brev af 10. december 2024 bad ombudsmanden efter § 17, stk. 2, i lov om Folketingets Ombudsmand (lovbekendtgørelse nr. 349 af 22. marts 2013) Justitsministeriet, Rigspolitiet og Midt- og Vestjyllands Politi, Politiets Administrative Center (herefter PAC) om at udtale sig om sagsbehandlingstiden i visse sager om våben mv.

Baggrunden for ombudsmandens anmodning var, at ombudsmanden havde behandlet flere konkrete klager over sagsbehandlingstiden i PAC på våbenområdet. Sagerne havde det til fælles, at de havde lange sagsbehandlingstider, og at PAC's sagsbehandling afventede nye retningslinjer fra Rigspolitiet.

Ombudsmanden bad myndighederne om bl.a. at oplyse, hvad arbejdet med retningslinjerne beroede på.

Jeg har modtaget PAC's udtalelse af 10. januar 2025, Rigspolitiets udtalelser af 11. marts og 27. august 2025 samt Justitsministeriets udtalelser af 14. marts, 27. maj og 1. september 2025.

Min undersøgelse angår PAC's beslutning om generelt at sætte et antal våbensager i bero på afventning af retningslinjer fra Rigspolitiet samt den tidsmæssige udstrækning af denne berostillelse.

Undersøgelsen omfatter ikke sagsbehandlingstiden i eller PAC's og Rigspolitiets håndtering af de enkelte sager.

2. Myndighedernes udtalelser i sagen

2.1. Politiets udtalelser

Rigspolitiet hjemviste i slutningen af 2021 en række våbensager til fornyet behandling hos PAC. Sagerne vedrørte afgørelser, hvor PAC havde givet afslag efter § 48 (vandelskravet) i våbenbekendtgørelsen.

Afslagene var meddelt på baggrund af en vurdering fra Rigspolitiets daværende Nationale Efterforskningscenter (NEC), som fandt det betænkeligt at meddele de pågældende våbenansøgere tilladelse til at have adgang til våben.

Rigspolitiet bad ved hjemvisningerne PAC om at foretage en fornyet vandelsvurdering i sagerne, herunder med inddragelse af en nærmere sagsoplysning og vurdering vedrørende de bagvedliggende oplysninger fra NEC.

Da PAC ikke umiddelbart havde adgang til de oplysninger, der lå til grund for vurderingen fra NEC, stillede PAC i slutningen af 2021 de hjemviste sager i bero med henblik på at modtage retningslinjer fra Rigspolitiet om behandlingen af sagerne.

Sagsbehandlingen afventede en nærmere afklaring af, hvorvidt PAC skulle anvende oplysninger fra Politiets Efterforskningsstøttedatabase (PED) i de pågældende vandelsvurderinger, og hvordan oplysningerne i givet fald skulle indgå i sagsbehandlingen uden at kompromittere de beskyttelseshensyn, der gælder for oplysningerne i PED.

Rigspolitiet har oplyst bl.a. følgende:

"I medfør af våbenbekendtgørelsens § 48 foretager PAC en såkaldt vandelsvurdering af ansøgeren til brug for vurderingen af, om PAC kan udstede en våbentilladelse. Vandelsvurderingen omfatter blandt andet en undersøgelse af, om der foreligger oplysninger i politiets systemer om ansøgerens personlige forhold og hidtidigeandel, som gør det betænkeligt at imødekomme ansøgningen. Politiets undersøgelse omfatter en søgning efter oplysninger i politiets 'åbne' systemer, herunder politiets sagsstyringssystem, POLSAS og Kriminalregistret. I undersøgelsen inddrages relevante oplysninger om strafbare forhold og øvrig betænkelig adfærd, herunder blandt andet oplysninger om, at vedkommende er til fare for sig selv, eller at den pågældende har en tilknytning til rocker- og bandemiljøet, i det omfang oplysningerne fremgår af POLSAS.

Ud over oplysninger i politiets 'åbne' systemer kan der findes oplysninger til brug for vandelsvurderingen i Politiets Efterforskningsstøttedatabase (...).

PED tjener som internt arbejdsredskab for politiet og indeholder blandt andet relevante oplysninger om personer, der er dømt, sigtet eller mistænkt for at have begået eller ville begå et strafbart forhold (stampersoner), jf. PED-bekendtgørelsens § 3, stk. 1, nr. 1, samt relevante personoplysninger om andre personer, der på baggrund af familiemæssig, samlivsmæssig eller andre sociale relationer har en særlig tilknytning til en sådan person, jf. PED-bekendtgørelsens § 3, stk. 2. PED understøtter politiets arbejde med de særlige kriminalitetsområder, som er undergivet systematisk, politimæssig monitorering, og politiet bruger PED til at registrere relevante oplysninger om personer og hændelser, når det er

nødvendigt for løsningen af politimæssige opgaver. PED indeholder således blandt andet oplysninger om personer, der af politiet betragtes som medlemmer af en gruppering eller netværk, som begår alvorlig eller organiseret kriminalitet.

De oplysninger, der er registreret i PED, er underlagt væsentlige beskyttelseshensyn, idet der blandt andet er tale om fortrolige kildeoplysninger og efterretninger, og der er således ikke almindelig praksis for, at oplysningerne fra PED indgår i administrativ sagsbehandling i politiet eller hos andre myndigheder, ligesom oplysningerne alene anvendes i meget begrænset omfang i straffesager mod mulige bandemedlemmer.

...

Alene personer, som Rigspolitiet har autoriseret dertil, har adgang til PED, jf. PED-bekendtgørelsens § 5, stk. 1. På grund af oplysningernes særligt fortrolige karakter er det klare udgangspunkt, at alene ansatte i politiets efterretnings- og analyseenheder (EAE/EAS/EAC) har adgang til oplysningerne i PED. Rigspolitiet kan alene i helt særlige tilfælde give dispensation til, at andre ansatte får adgang til oplysningerne i PED. Sagsbehandlerne i PAC har ikke adgang til PED og kan ved opslag i andre systemer i politiet alene konstatere, at en ansøger eller tilladelsesindehaver, der er stamperson i PED er registreret som kredsaktuel i politiets åbne systemer. PAC kan imidlertid ikke se, hvilke konkrete oplysninger der ligger til grund for registreringen i PED, og PAC kan dermed ikke foretage en konkret vurdering af, om registreringen i PED skal føre til afslag på ansøgningen om våbentilladelse eller tilbagekaldelse af en gældende våbentilladelse.

...

Overvejelserne vedrørende risikoen ved at inddrage oplysningerne fra PED i vandelsvurderingen vedrørte særligt risikoen for, at oplysningerne fra PED blev delt i en for bred kreds blandt politiets ansatte, idet flere medarbejdere derved ville få en viden om enkeltpersoner og kriminelle miljøer, som disse medarbejdere ikke burde have (...). En udlevering af oplysningerne fra PED kan således kompromittere politiets kilder eller en igangværende efterforskning af sager om alvorlig kriminalitet. En udlevering af oplysninger fra PED kan i værste fald være forbundet med livsfare for kilder, da PED kan indeholde oplysninger, der er meget konkrete, og som kun ganske få personer er i besiddelse af. En udlevering af sådanne oplysninger vil derfor potentielt kunne betyde, at en kildes identitet afdækkes (...).

Omvendt kan oplysninger fra PED være særdeles relevante for vurderingen af, om der skal meddeles våbentilladelse, eller om en gældende våbentilladelse skal tilbagekaldes. Derfor er det også indgået i overvejelserne, at det ud fra et sikkerhedsmæssigt hensyn vil være særdeles u hensigtsmæssigt, hvis en person, som politiet er bekendt med er farlig for sine omgivelser, opnår våbentilladelse.”

Det er oplyst, at der efter berostillelsen løbende har været dialog mellem PAC og Rigspolitiet om mulige løsningsmodeller. Der er ikke blevet udarbejdet retningslinjer til brug for PAC's sagsbehandling af våbensagerne. Rigspolitiet og PAC har i stedet i efteråret 2024 fundet en fremgangsmåde, som indebærer, at sager, hvor det er relevant at inddrage PED-oplysninger, forankres hos efterretnings- og analyseenheden (EAE) i Midt- og Vestjyllands Politi. Rigspolitiet har oplyst, at fremgangsmåden betyder, at Midt- og Vestjyllands Politi kan fremme og træffe afgørelse i sagerne.

Myndighederne har ikke oplyst nærmere om dialogen eller forløbet under berostillelsen af sagerne i PAC.

PAC har anført, at det beklageligvis har betydet, at en række sager ikke har kunnet afsluttes inden for rimelig tid. Rigspolitiet har anført, at arbejdet med de principielle overvejelser burde have været prioriteret højere med henblik på at finde en løsning, og Rigspolitiet har på den baggrund beklaget den meget lange sagsbehandlingstid i de pågældende våbensager.

2.2. Justitsministeriets udtalelser

Justitsministeriet er enig med Rigspolitiet i, at arbejdet med de principielle overvejelser burde have været prioriteret højere med henblik på at finde en løsning, og ministeriet har tilsluttet sig beklagelsen af de meget lange sagsbehandlingstider, der har været.

2.3. Status for afvikling af sagerne

PAC har oplyst, at 68 sager endte med at afvente principielle overvejelser om brugen af PED-oplysninger. Jeg må samtidig forstå, at der siden hjemvisningen i 2021 har været flere end disse 68 sager, som under forløbet har beroet på overvejelserne, men at PAC løbende har gennemgået sagerne og har færdigbehandlet de sager, som har kunnet afsluttes af andre grunde, uden at inddrage oplysninger fra PED.

Det har ikke været muligt for PAC at oplyse, hvor mange sager der samlet har været berørt af problemstillingen.

Myndighederne har oplyst, at de berostillede sager efterfølgende er blevet sagsbehandlet, og at der den 10. januar 2025 var afsluttet 6 sager, den

27. februar 2025 var afsluttet 28 sager, den 23. april 2025 var afsluttet 58 sager, og at alle sagerne var færdigbehandlet den 12. august 2025.

3. Retsgrundlaget

3.1. Berostillelse

Der er ikke i forvaltningsloven eller anden lovgivning fastsat generelle regler om myndighedernes sagsbehandlingstid. Det følger imidlertid af god forvaltningsskik, at sager i den offentlige forvaltning skal behandles inden for rimelig tid og ikke må trække unødigt ud. Spørgsmålet om, hvornår en myndighed har brugt for lang tid på at behandle en sag, kan ikke besvares generelt, men bygger på en konkret vurdering.

At en sag stilles i bero, betyder, at myndigheden beslutter ikke at behandle sagen i en vis periode. Er denne beslutning saglig, vil det ofte kunne betyde, at en længere samlet sagsbehandlingstid må accepteres.

Flere forhold kan være af betydning for en myndigheds adgang til at stille en sag i bero, herunder sagens karakter, borgernes retskrav på ydelser, om sagen er afhængig af andre sager, og regelbundne frister. Eksempelvis kan det efter omstændighederne være sagligt, at en myndighed stiller behandlingen af en sag i bero på udfaldet af en anden sag, som verserer ved en forvaltningsmyndighed. Baggrunden for en sådan berostillelse kan være, at den sag, hvis udfald afventes, angår et principielt juridisk spørgsmål, som har betydning for udfaldet af den sag, der stilles i bero. Det er imidlertid en forudsætning, at afgørelsen i den anden sag kan forventes truffet i nærmere fremtid, og at der herefter inden for rimelig tid træffes afgørelse i de berostillede sager.

Jeg henviser til Niels Fenger (red.), Forvaltningsret (2018), s. 690 (Kirsten Talevski), [overblik #11](#) om sagsbehandlingstid (punkt 3.2) i Myndighedsguiden og sagerne [FOB 2001.147](#), [FOB 2020-34](#) og [FOB 2022-7](#) (på ombudsmandens hjemmeside).

3.2. Vandelskravet i våbenbekendtgørelsen

Bestemmelsen i § 48 i bekendtgørelse nr. 2531 af 20. december 2021 om våben og ammunition (våbenbekendtgørelsen) har følgende ordlyd:

”Vandel

§ 48. Våbentilladelse, samtykke til våbenpåtegning og jagttegn samt andre tilladelser eller godkendelser efter våbenloven og denne bekendtgørelse kan kun gives til personer, om hvis personlige forhold og hidtidige

vandel, der ikke foreligger oplysninger, som gør det betænkeligt at imødekomme ansøgningen.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte tilladelser mv. kan endvidere kun gives til juridiske personer, herunder selskaber, foreninger, private museer og lignende, hvis den eller de ansvarlige opfylder kravet i stk. 1.”

Bekendtgørelsen er udstedt med hjemmel i bl.a. våbenloven (lovbekendtgørelse nr. 1736 af 26. august 2021 om våben og eksplosivstoffer m.v.).

Af forarbejderne til våbenloven fremgår bl.a. følgende:

”2.1.1. Gældende ret

...

Ved ansøgning om våbentilladelse m.v. giver ansøgeren samtykke til, at politiet kan indhente oplysninger om ansøgeren i politiets registre, herunder Kriminalregisteret, til brug for politiets vandelsvurdering.

Tidligere afgørelser om strafbare forhold indgår som et centralt element i politiets vandelsvurderinger efter våbenbekendtgørelsens § 48, stk. 1. Det strafbare forholds karakter og den tid, der er gået, siden forholdet blev begået, vil indgå som selvstændige faktorer i vandelsvurderingen. Afgørelser for alvorlige overtrædelser af f.eks. straffeloven kan således have afgørende betydning for vandelsvurderingen, selv om det strafbare forhold ligger mange år tilbage.

Politiet lægger ved vandelsvurderingen særlig vægt på, om den pågældende har haft sager om drab, vold, røveri, voldtægt, ulovlig tvang, frihedsberøvelse, overtrædelse af straffelovens §§ 266 (trusler) og 252 (forvoldelse af nærliggende fare for nogens liv eller førlighed) m.v. samt overtrædelser af våbenlovgivningen, jf. også betænkning om delberetning vedrørende en kontrolordning for glatløbede haglgeværer (bet 1982, 966, side 16-17).

Endvidere lægger politiet også vægt på bl.a. overtrædelse af knivloven, lov om euforiserende stoffer og lov om forbud mod visse dopingmidler, kørsel under påvirkning af euforiserende stoffer og overtrædelser af ordensbekendtgørelsen omfattende voldelig adfærd, ligesom der kan lægges vægt på sigtelser, navnlig hvis der er tale om en sigtelse for overtrædelse af straffelovens regler om personfarlig kriminalitet, herunder vold. Endelig lægges der vægt på oplysninger om tilknytning til rocker- eller bandemiljøet og oplysninger om psykiske forhold.

Der skal ved samtlige ansøgninger om våbentilladelse m.v. foretages en konkret vurdering af, om der er betænkeligheder ved at imødekomme ansøgningen, jf. våbenbekendtgørelsens § 48, stk. 1.”

Jeg henviser til lovforslag nr. L 114 af 28. februar 2024 om ændring af lov om våben og eksplosivstoffer m.v., lov om krigsmateriel m.v. og lov om jagt og vildtforvaltning (Strammere kontrol med våbentilladelser, øget sikkerhed ved besiddelse af våben og opbevaring af ammunition, m.v.), lovforslagets almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.1. Lovforslaget kan læses på Folketingstidende.dk, samling 2023-24, tillæg A.

I den nævnte betænkning nr. 966/1982 om delberetning vedrørende en kontrolordning for glatløbede haglgeværer m.v., s. 16-17, er anført bl.a. følgende:

”Politiet må i denne forbindelse i særlig grad lægge vægt på, om den pågældende har haft sager om drab, vold, røveri, voldtægt, ulovlig tvang, frihedsberøvelse, overtrædelse af straffelovens §§ 266 (visse trusler) og 252 (forvoldelse af nærliggende fare for nogens liv eller førlighed) m.v. samt overtrædelser af våbenlovgivningen. Der henvises iøvrigt til det som bilag 1 optagne notat vedrørende sager om vandelskrav ved udstedelse af våbentilladelse.”

Af betænkningens bilag 1, Notat vedrørende sager om vandelskrav m.v. ved udstedelse af våbentilladelse, s. 63-64, fremgår bl.a. følgende:

”Det er umiddelbart klart, at våbentilladelse skal afslås, hvis der foreligger en begrundet risiko for, at våbenet vil blive misbrugt. Det samme gælder, hvor skødesløshed i omgang med skydevåben er særligt indiceret. Man kan imidlertid ikke blive stående herved.

I betragtning af, at misbrug af våben i særlig grad indebærer risiko for andres liv eller for meget alvorlige skader på andres førlighed, må udgangspunktet i tilfælde, hvor der er begrundet tvivl om, at våbenet ikke vil blive misbrugt, være, at en våbentilladelse nægtes eller inddrages. Et andet resultat kan dog tænkes i tilfælde, hvor risikoen er af fjernereliggende karakter og ansøgeren kan anføre særdeles vægtige grunde til, at tilladelse meddeles. Spørgsmålet må afgøres efter et helt konkret skøn.”

3.3. Oplysninger i Politiets Efterforskningsstøttedatabase

Rigspolitiet opbevarer og fører som dataansvarlig myndighed Politiets Efterforskningsstøttedatabase (PED), der tjener som internt arbejdsredskab for politiet. Alene personer, som Rigspolitiet autoriserer dertil, har adgang til PED, jf. §§ 1 og 5 i bekendtgørelse nr. 1079 af 20. september 2017 om behandling af personoplysninger i Politiets Efterforskningsstøttedatabase.

Om indholdet af databasen fremgår følgende af §§ 2-4 i bekendtgørelsen:

”§ 2. PED består af en persondel og en hændelsesdel.

§ 3. I persondelen kan der, når det er nødvendigt, jf. § 1, stk. 2, optages relevante oplysninger om

- 1) personer, der er dømt, sigtet eller mistænkt for at have begået eller ville begå et strafbart forhold, og
- 2) meddelere, politiagenter og personer, der er undergivet vidnebeskyttelsesforanstaltninger.

Stk. 2. Relevante oplysninger om personer, der er omfattet af stk. 1, kan også omfatte personoplysninger om andre personer, der på baggrund af familiemæssige, samlivsmæssige eller andre sociale relationer har en særlig tilknytning til personer omfattet af stk. 1.

§ 4. I hændelsesdelen kan der, når det er nødvendigt, jf. § 1, stk. 2, optages relevante oplysninger om hændelser.

Stk. 2. Relevante oplysninger om hændelser, der er omfattet af stk. 1, kan opfatte personoplysninger.”

4. Min vurdering

4.1. Beslutningen om berostillelse

Som det fremgår ovenfor under pkt. 3.2, fastsætter § 48 i våbenbekendtgørelsen et vandelskrav som betingelse for at opnå våbentilladelse mv. Myndighederne skal således vurdere, om der foreligger oplysninger om den person, der ansøger om våbentilladelse mv., der gør det betænkeligt at imødekomme ansøgningen. I vandelsvurderingen indgår bl.a. oplysninger om strafbare forhold og om tilknytning til rocker- eller bandemiljøet mv.

En række oplysninger af den omhandlede karakter findes efter det oplyste i PED. Inddragelse af oplysninger fra PED i vandelsvurderingen kan dog ifølge Rigspolitiet indebære en risiko for at kompromittere politiets kilder eller en igangværende efterforskning af sager om alvorlig kriminalitet, jf. pkt. 2.1 ovenfor.

På baggrund af de foreliggende oplysninger kan det ikke give mig anledning til bemærkninger, at myndighederne fandt det nødvendigt at sætte behandlingen af en række våbensager i bero i en periode med henblik på at vurdere spørgsmålet om inddragelse af eventuelle relevante oplysninger fra PED i vandelsvurderingen.

4.2. Den tidsmæssige udstrækning af berostillelsen

Sager i den offentlige forvaltning skal behandles inden for rimelig tid og må ikke trække unødigt ud.

Sager kan efter omstændighederne sættes i bero, hvis det i forhold til sagsbehandlingen efter en konkret vurdering må anses for sagligt, jf. nærmere ovenfor pkt. 3.1. Det vil i givet fald ofte betyde, at en vis længere samlet sagsbehandlingstid må accepteres, men myndighederne er forpligtet til at sikre en rimelig fremdrift i sagerne, herunder at sikre, at berostillelsen ikke trækker unødigt ud.

En berostillelse må efter min opfattelse i et tilfælde som det foreliggende forudsætte, at afklaringen af det generelle spørgsmål om sagsoplysningen og -behandlingen på området søges fremmet mest muligt, og at der herefter inden for rimelig tid træffes afgørelse i de enkelte sager.

En række af de omhandlede våbensager blev stillet i bero i slutningen af 2021 på Rigspolitiets udarbejdelse af retningslinjer for sagsbehandlingen. Rigspolitiet har imidlertid ikke udarbejdet sådanne retningslinjer, og først i efteråret 2024 fandt Rigspolitiet og PAC en fremgangsmåde for behandlingen af sagerne, der herefter løbende er blevet færdigbehandlet og afsluttet.

Der var således tale om, at de pågældende sager var stillet i bero i næsten tre år på afklaring af de principielle overvejelser på området, inden sagsbehandlingen af de enkelte sager kunne påbegyndes.

Myndighederne har ikke oplyst nærmere om, hvad indholdet af deres mellemliggende dialog om de principielle overvejelser har været, eller hvilke konkrete initiativer myndighederne har taget for at fremskynde arbejdet med mulige løsningsmodeller.

Jeg må på den baggrund forstå, at den tidsmæssige udstrækning af berostillelsen først og fremmest skyldes, at Rigspolitiet ikke har prioriteret arbejdet med afklaringen af de principielle overvejelser om sagernes behandling tilstrækkeligt.

Jeg er derfor enig med Justitsministeriet og Rigspolitiet i, at Rigspolitiets arbejde med de principielle overvejelser burde have været prioriteret højere med henblik på at finde en løsning. Berostillelsen af de nævnte sager i næsten tre år må efter min opfattelse på det foreliggende grundlag anses for kritisabel.

Da berostillelsen er ophørt, og Midt- og Vestjyllands Politi nu har afsluttet behandlingen af alle de berørte sager, foretager jeg mig imidlertid ikke mere i sagen.